

KONINKRIJK BELGIË

ADVIES 51.552/1
VAN 21 JUNI 2012

VAN DE AFDELING WETGEVING
VAN DE RAAD VAN STATE

DE RAAD VAN STATE, afdeling Wetgeving, eerste kamer, op 18 juni 2012 door de Minister van Economie en Consumenten verzocht hem, binnen een termijn van vijf werkdagen, van advies te dienen over een voorontwerp van wet ‘tot wijziging van artikel 3, § 1, 3° van de wet van 12 juni 1991 op het consumentenkrediet’, heeft het volgende advies gegeven:

1. Volgens artikel 84, § 1, eerste lid, 2°, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, moeten in de adviesaanvraag de redenen worden opgegeven tot staving van het spoedeisende karakter ervan.

In het onderhavige geval wordt het verzoek om spoedbehandeling als volgt gemotiveerd:

“Artikel 3, § 1, 3° van de wet van 12 juni 1991 zet artikel 2, f) van de richtlijn consumentenkrediet om dat bepaalde kredietsoorten, ongeacht de duur van de kredietovereenkomst, met ‘onbetekenende kosten’ van het toepassingsgebied uitsluit. De woorden ‘onbetekenende kosten’ uit de richtlijn werden door de Belgische wetgever vertaald naar een indexeerbaar bedrag van 50 euro per jaar.

Recent zijn op de Belgische markt kredietverstrekkers gekomen die zogenaamde ‘minikredieten’ verschaffen zonder rente maar relatief hoge kosten. Om te vermijden dat deze ‘minikredieten’ met niet onbetekenende kosten, in strijd met de *ratio legis* van zowel de richtlijn als van de wet van 12 juni 1991, ontsnappen aan de toepassing van de wet, terwijl andere kredietsoorten met niet onbetekenende kosten er niet aan ontsnappen, moet de tekst van artikel 3, § 1, 3° dringend aangepast en verduidelijkt worden. Gezien de kwaliteit van de kredietverlening moet worden gegarandeerd en er gevaar dreigt van situaties die leiden tot overmatige schuldenlast, heeft de regering beslist om snel duidelijkheid te scheppen dat dergelijke ‘minikredieten’ niet langer uitgesloten kunnen worden van de wet.”

2. Overeenkomstig artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, heeft de afdeling Wetgeving zich moeten beperken tot het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond¹, alsmede van de vraag of aan de voorgeschreven vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET ONTWERP

3. Het om advies voorgelegde ontwerp van wet strekt tot wijziging van artikel 3, § 1, 3°, van de wet van 12 juni 1991 ‘op het consumentenkrediet’ teneinde te verduidelijken dat ook de zogenaamde minikredieten in beginsel² onder de wet vallen.

¹ Aangezien het om een voorontwerp van wet gaat, wordt onder “rechtsgrond” de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

² Tenzij het gaat om kredietovereenkomsten die betrekking hebben op bedragen van minder dan 200 euro (zie artikel 3, § 2, van de wet van 12 juni 1991) of om kredietovereenkomsten waarvan de kosten lager zijn dan, indien de looptijd van de kredietovereenkomst een jaar of langer is, 50 euro op jaarbasis of, indien de looptijd van de kredietovereenkomst korter is dan een jaar, een twaalfde van dat bedrag op maandbasis (zie het ontworpen artikel 3, § 1, 3°, eerste lid, van de wet).

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikel 2

4. De ontworpen bepalingen bevatten een aantal onduidelijkheden, die met het oog op de rechtszekerheid weggewerkt dienen te worden.

Indien het gaat om een kredietovereenkomst met een looptijd van minder dan een jaar, worden twee drempelbedragen vermeld, nl. een relatieve (“1/12 van de bovenvermelde kosten”) en een absolute (“hetzij 4,17 euro”). Een twaalfde van 50 euro is 4,166... euro en dus niet volkomen gelijk aan het vermelde absolute drempelbedrag. Er zal duidelijkheidshalve een keuze moeten worden gemaakt voor een van beide.³ Het meest logische lijkt de woorden “hetzij 4,17 euro” te schrappen en het tweede lid⁴ te laten aanvangen met de woorden “Het drempelbedrag van 50 euro wordt geïndexeerd ...”. In de derde zin van het tweede lid dient dan uiteraard te worden geschreven “Het geïndexeerde bedrag wordt afgerond ...”.

In het geval de kredietovereenkomst een looptijd van minder dan een jaar heeft, is het drempelbedrag “1/12 van de bovenvermelde kosten op maandbasis”. De plaatsing van de woorden “op maandbasis” schept rechtsonzekerheid: de woorden “de bovenvermelde kosten” refereren immers aan het daarvoor vermelde drempelbedrag aan kosten van 50 euro *op jaarbasis*. Het zou duidelijker zijn te schrijven: “... kosten vraagt die ..., indien de kredietovereenkomst een looptijd heeft van minder dan een jaar, op maandbasis lager zijn dan 1/12 van de bovenvermelde kosten”.

³ Men zou nog verder kunnen gaan door uitsluitend een maximum voor de kosten per maand te bepalen. Daarmee kan bijvoorbeeld worden vermeden dat overeenkomsten gesloten voor 13 maanden waarbij voor elk van beide jaren 49,99 euro kosten worden aangerekend (eerste twaalf maanden: 49,99 euro; dertiende maand: 49,99 euro) niet onder de wet zouden vallen. In het gegeven voorbeeld kunnen de kosten voor het tweede jaar moeilijk als onbetekenend worden beschouwd en toch zou een dergelijke overeenkomst op grond van de om advies voorgelegde tekst niet onder de wet van 12 juni 1991 vallen.

⁴ In het tweede lid wordt enerzijds gesproken van “drempels”, terwijl anderzijds slechts één drempelbedrag, nl. “50 euro”, wordt vermeld. In de laatste zin van dat lid is echter weer sprake van één drempel (“deze drempel”).

De kamer was samengesteld uit

de Heren	M. VAN DAMME,	kamervoorzitter,
	J. BAERT,	
	W. VAN VAERENBERGH,	staatsraden,
	M. RIGAUX,	assessoren van de
	M. TISON,	afdeling Wetgeving,
Mevrouw	M. VERSCHRAEGHEN,	toegevoegd griffier.

Het verslag werd uitgebracht door de Heer P. DEPUYDT, eerste auditeur-afdelingshoofd.

DE GRIFFIER

DE VOORZITTER

M. VERSCHRAEGHEN

M. VAN DAMME

ROYAUME DE BELGIQUE

AVIS 51.552/1
DU 21 JUIN 2012

DE LA SECTION DE LÉGISLATION
DU CONSEIL D'ÉTAT

LE CONSEIL D'ÉTAT, section de législation, première chambre, saisi par le Ministre de l'Économie et des Consommateurs, le 18 juin 2012, d'une demande d'avis, dans un délai de cinq jours ouvrables, sur un avant-projet de loi 'modifiant l'article 3, § 1er, 3° de la loi du 12 juin 1991 relative au crédit à la consommation', a donné l'avis suivant :

1. Conformément à l'article 84, § 1er, alinéa 1er, 2°, des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973, la demande d'avis doit indiquer les motifs qui en justifient le caractère urgent.

En l'occurrence, l'urgence est motivée comme suit :

« Artikel 3, § 1, 3° van de wet van 12 juni 1991 zet artikel 2, f) van de richtlijn consumentenkrediet om dat bepaalde kredietsoorten, ongeacht de duur van de kredietovereenkomst, met 'onbetekenende kosten' van het toepassingsgebied uitsluit. De woorden 'onbetekenende kosten' uit de richtlijn werden door de Belgische wetgever vertaald naar een indexeerbaar bedrag van 50 euro per jaar.

Recent zijn op de Belgische markt kredietverstrekkers gekomen die zogenaamde 'minikredieten' verschaffen zonder rente maar relatief hoge kosten. Om te vermijden dat deze 'minikredieten' met niet onbetekenende kosten, in strijd met de *ratio legis* van zowel de richtlijn als van de wet van 12 juni 1991, ontsnappen aan de toepassing van de wet, terwijl andere kredietsoorten met niet onbetekenende kosten er niet aan ontsnappen, moet de tekst van artikel 3, § 1, 3° dringend aangepast en verduidelijkt worden. Gezien de kwaliteit van de kredietverlening moet worden gegarandeerd en er gevaar dreigt van situaties die leiden tot overmatige schuldenlast, heeft de regering beslist om snel duidelijkheid te scheppen dat dergelijke 'minikredieten' niet langer uitgesloten kunnen worden van de wet ».

2. En application de l'article 84, § 3, alinéa 1er, des lois sur le Conseil d'État, la section de législation a dû se limiter à examiner la compétence de l'auteur de l'acte, le fondement juridique ¹ ainsi que l'accomplissement des formalités prescrites.

*

PORTÉE DU PROJET

3. Le projet de loi soumis pour avis a pour objet de modifier l'article 3, § 1er, 3°, de la loi du 12 juin 1991 'relative au crédit à la consommation' afin de préciser que ce que l'on appelle les mini-crédits sont en principe ² également soumis à la loi.

¹ S'agissant d'un avant-projet de loi, il faut entendre par « fondement juridique » la conformité aux normes supérieures.

² À moins qu'il s'agisse de contrats de crédit portant sur des montants inférieurs à 200 euros (voir l'article 3, § 2, de la loi du 12 juin 1991) ou de contrats de crédit dont les frais sont inférieurs à 50 euros sur une base annuelle, lorsque la durée du contrat de crédit est d'un an ou plus, ou à un douzième de ce montant sur une base mensuelle, si la durée du contrat de crédit est inférieure à un an (voir l'article 3, § 1er, 3°, alinéa 1er, en projet, de la loi).

EXAMEN DU TEXTE

Article 2

4. Les dispositions en projet comportent une série d'imprécisions qui doivent être supprimées dans un souci de sécurité juridique.

S'il s'agit d'un contrat de crédit d'une durée inférieure à un an, deux seuils sont indiqués, à savoir un seuil relatif (« 1/12e du montant des frais ») et un seuil absolu (« soit 4,17 euros de frais »). Un douzième de 50 euros est égal à 4,1666... euros, ce qui n'est donc pas parfaitement égal au seuil absolu mentionné. Par souci de clarté, il conviendra de faire un choix en faveur de l'un d'eux.³ Il paraît plus logique de supprimer les mots « soit 4,17 euros de frais » et d'écrire au début de l'alinéa 2⁴ « Le seuil de 50 euros est indexé ... ». Dans la troisième phrase de l'alinéa 2, il faut alors évidemment écrire « Le montant indexé est arrondi ... ».

Si la durée du contrat de crédit est inférieure à un an, le seuil représente « 1/12 du montant des frais sur base mensuelle ». La position des termes « sur base mensuelle » est source d'insécurité juridique : les termes « montant des frais » font en effet référence au seuil susmentionné de 50 euros de frais *sur base annuelle*. Il serait plus clair d'écrire : « ... demande des frais ..., si le contrat de crédit a une durée inférieure à un an, inférieurs sur une base mensuelle à 1/12e des frais susmentionnés ».

³ On pourrait encore aller plus loin en fixant uniquement un maximum pour les frais par mois. On pourrait ainsi éviter par exemple que des contrats conclus pour 13 mois, où des frais d'un montant de 49,99 euros sont imputés pour chacune des deux années (douze premiers mois : 49,99 euros ; treizième mois : 49,99 euros), ne soient pas soumis à la loi. Dans l'exemple donné, les frais pour la deuxième année peuvent difficilement être considérés comme insignifiants et pourtant, selon le texte soumis pour avis, pareil contrat ne serait pas soumis à la loi du 12 juin 1991.

⁴ À l'alinéa 2, il est question, d'une part, de « seuils », alors qu'il n'est fait mention que d'un seul montant, à savoir « 50 euros ». Dans la dernière phrase de cet alinéa, il est cependant à nouveau question d'un seuil unique (« ce seuil »).

La chambre était composée de

Messieurs	M. VAN DAMME,	président de chambre,
	J. BAERT,	
	W. VAN VAERENBERGH,	conseillers d'État,
	M. RIGAUX,	
	M. TISON,	assesseurs de la section de législation,
Madame	M. VERSCHRAEGHEN,	greffier assumé.

Le rapport a été présenté par Monsieur P. DEPUYDT, premier auditeur chef de section.

La concordance entre la version néerlandaise et la version française a été vérifiée sous le contrôle de Monsieur J. BAERT.

LE GREFFIER

LE PRÉSIDENT

M. VERSCHRAEGHEN

M. VAN DAMME